

Examenul național de bacalaureat 2023
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Varianta 4

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt, majd válaszoljon a kérdésekre 3–4 mondatban!

Dsida Jenő: A sötétség verse

Ó, virrasztások évszaka!
Vastagon fog a tinta, zordul.
A rozsdalevű éjszaka
már hatkor a kertekre csordul:
Reves* fák nyirka folydogál
s te arra gondolsz: mennyi évéd
van hátra még? Jaj meg-megáll
a láb, mert fél, hogy sírba téved.
...Mondd, kissé mártottál-e már
hófehér cukrot barna lébe,
egy feketekávé pohár
keserű, nyirkos éjjelébe?
S figyelted-e: a sűrű lé
mily biztosan, mily sunyi-resten
szivárog, kúszik fölfelé
a kristálytisza kockatestben?
Így szivódik az éjszaka
beléd is, fölfelé eredve,
az éjszaka, a sír szaga
minden rostodba és eredbe,
mígnem egy lucskos, barna esten
az olvadásig itat át,
hogy édesítsd valamely isten
sötét keserű italát.

(Forrás: Dsida Jenő: *Angyalok citeráján*. Erdélyi Szépművészeti Társaság, Kolozsvár, 1938. 99)

*reves = korhadt

a. Milyen viszony figyelhető meg a cím és szöveg között?	5 pont
b. Mi jellemző a költemény vershelyzetére?	5 pont
c. Milyen hangulatot keltenek a versben megjelenő képek?	5 pont
d. A költemény egyik alapmotívuma az éjszaka. Hogyan szövi át e metafora jelentése a művet?	5 pont
e. Az elégia mely műfaji sajátosságait ismeri fel a versben?	5 pont
Helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség, helyesírás	5 pont

Megjegyzés: A kérdések sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Puskás Tivadar középiskoláit Budán végezte, a bécsi Theresianumban jogot hallgatott, majd beiratkozott a budai József Műegyetemre, a londoni egyetemen mérnöknek tanult. Tanulmányait nem fejezte be. Londonban, Bécsben, Amerikában élt, visszatért Londonba, majd Párizsban telepedett le. A londoni Waring Brothers cég munkatársaként az erdélyi keleti vasút építésén dolgozott; a cég csődbe ment, felbontották szerződését. Bécsben újabb sikertelen vállalkozásokba fogott: utazási és menetjegyirodát alapított, Amerikában próbált szerencsét, Coloradóban földet vásárolt, arany után kutatott. Nem tudni, hogy hol és mikor ismerkedett meg Thomas Alva Edisonnal, a feltaláló azonban mérnökként nem alkalmazta, viszont megbízta cége európai ügyeinek intézésével. Edison megbízásából ő jegyeztette be a fonográf szabadalmát (London, 1877), majd minden szabadalmának értékesítése az ő feladata lett, egyúttal önálló szabadalom-értékesítő ügynökséget is nyitott, amely azonban már nemcsak Edison, hanem a saját találmányainak megismertetésével is foglalkozott. Érdemei elismeréseként az Edison Társaság igazgatósági tagjává nevezték ki. Testvére halála után végleg hazatért. A budapesti telefonközpont igazgatója, a hálózat állami tulajdonba került, amit ő bérbe vett.

Az USA-ban ismerkedett meg a vezetékes távíróval, amelyet több találmányával tökéletesített. Újdonságaival épült meg a bostoni telefonközpont, valamint hasonló központot létesített Párizsban is. Sikerei után az egész Monarchia területén telefonközpontokból álló hálózatot kívánt kialakítani. Ezért Párizsból rövid időre hazatért, hogy előkészítse a budapesti telefonközpont és -hálózat megalapítását (Puskás Ferenc Gyöngytyúk utcai lakásában, 1879. júl. 4-én zajlott le az első magyarországi telefonbeszélgetés). Az első budapesti telefonközpont végül is 25 előfizetővel, 1881. május 1-jén nyílt meg.

Hazaköltözése után szinte kizárólag csak a telefonközpontok telefonos hálózatba szervezésével, új fiókállomások létesítésével és nyilvános telefonállomások kialakításával foglalkozott. Puskás Tivadar ugyanis nem a telefonközpontot, hanem egy, telefonközpontokból álló, elektronikus hírközlő rendszert, a modern vezetékes rádió őseit, a telefonhírmondót találta fel. Találmányát már a párizsi világkiállításon bemutatta, s hátralévő életében azért dolgozott a telefonos hálózatok tökéletesítésén, hogy egy hangos újságot, egy „beszélő hírlapot” megalkosson. A telefonban ugyanis egyszerre két ember beszélgethetett egymással, a telefonhírmondó újdonsága viszont a hírszolgáltatás volt: egyetlen mikrofonba elmondott hírt az ország számos – több száz vagy akár több ezer – helyén egy időben lehetett hallani. Erre a célra szerkesztőséget szervezett, amelyik folyamatosan közölt belpolitikai, külpolitikai, kulturális, gazdasági és sporthíreket, időjárás-jelentést, tudósított művészi eseményekről és színházi bemutatókról, azaz valóban szerkesztőségként működött. A rádió feltűnéséig a telefonhírmondó volt a legfontosabb közösségi médium.

(A nevpont.hu cikke alapján)

1. Társítsa a helyszíneket a hozzájuk tartozó eseményekkel! Írja át a vizsgalapra a helyes társításokat!

Helyszínek:

Bécs
Párizs
London

Puskás Tivadar életének eseményei:

bejegyezte a fonográf szabadalmát
utazási és menetjegyirodát alapított
bemutatta a telefonhírmondót a világkiállításon
több, a bostonihoz hasonló telefonközpontot létesített
a Theresianumban jogot hallgatott

5 pont

2. Értelmezze a szöveg alapján a *telefonhírmondó* kifejezést! **5 pont**
3. Mutassa be a szöveg alapján Edison és Puskás Tivadar viszonyát! **5 pont**
4. Magyarázza 10–15 mondatos érvelő szövegben a telefonhírmondó feltalálásának jelentőségét a szöveg információit felhasználva! **10 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben **A bűnhődés lélektani ábrázolása az irodalmi alkotásokban** címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű (pl. Szilágyi István: *Kő hull apadó kútba*, Móricz Zsigmond: *Barbárok*, Arany János: *Ágnes asszony* vagy más olvasott mű) alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi feladatsorban javasolt értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is!

- a. a választott alkotás műfaji, stílustörténeti sajátosságai **5 pont**
- b. a konfliktus szerepe a hősök viszonyrendszerének kialakulásában **5 pont**
- c. a tér- és időszerkezet szerepe a lélektani ábrázolásban **5 pont**
- d. a bűnhődő hősök lélektani ábrázolása **5 pont**

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. **10 pont**

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.